

**Európa efektívne využívajúca zdroje
Prieskum miestnych a regionálnych
orgánov EÚ
Zhrnutie výsledkov**

Tieto závery vychádzajú z dokumentu s názvom „Hodnotenie hlavnej iniciatívy Európa efektívne využívajúca zdroje“, ktorú vypracoval Výskumný inštitút pre riadenie udržateľnosti Viedenskej univerzity ekonomiky a podnikania (RIMAS) (Zoran Rušnov, Umberto Pisano a Norma Schönherr).

Nevyjadrujú oficiálny postoj Výboru regiónov.

Viac informácií o Európskej únii a Výbore regiónov nájdete na týchto internetových stránkach <http://www.europa.eu> a <http://www.cor.europa.eu>.

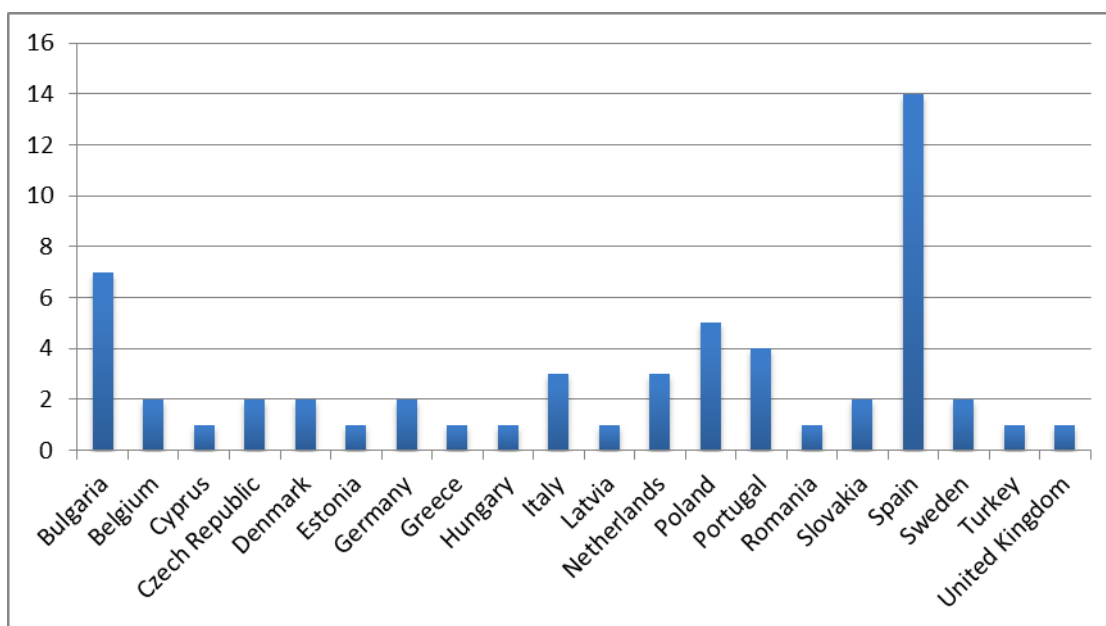
© Európska únia, August 2013

Čiastočná reprodukcia je povolená pod podmienkou, že zdroj bude citovaný.

Základné informácie

V druhom štvrtroku 2013 uskutočnil Výbor regiónov prostredníctvom svojej platformy na monitorovanie stratégie Európa 2020 štúdiu o hlavnej iniciatíve „Európa efektívne využívajúca zdroje“¹, ktorá obsahuje aktuálny pohľad miestnych a regionálnych orgánov na túto tému.

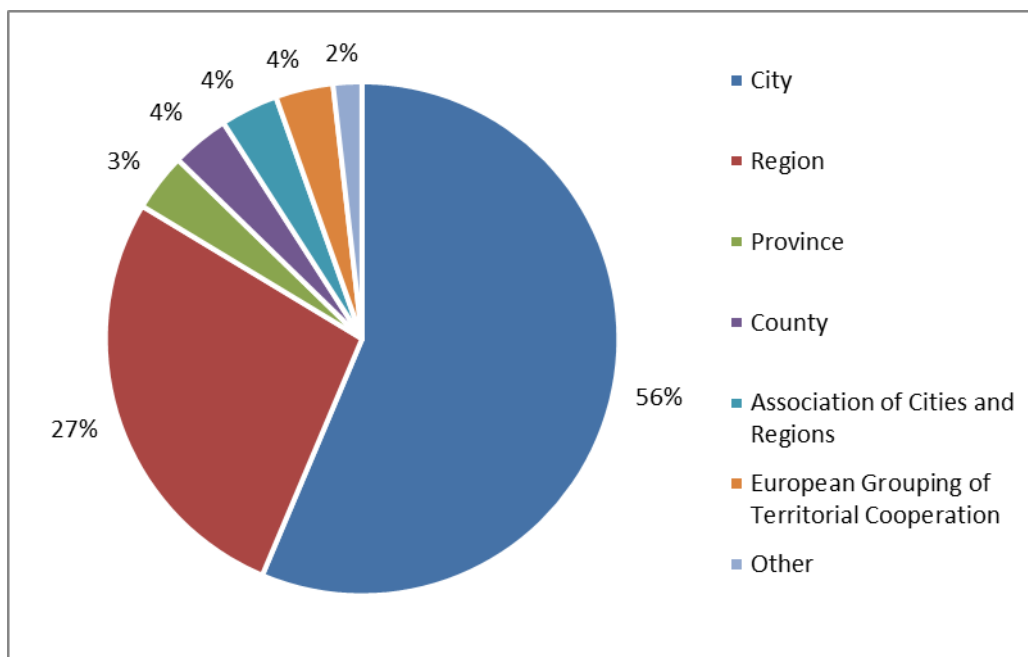
Uvedený prieskum je súčasťou širšieho monitorovania stratégie Európa 2020, ktoré Výbor regiónov začal v decembri 2012 a ktoré bude trvať do novembra 2013. O výsledky týchto individuálnych hodnotení sa opieralo sedem konferencií (každá z konferencií bola venovaná hodnoteniu jednej z iniciatív) a z týchto výsledkov bude tiež vychádzať príspevok Výboru regiónov k strednodobému preskúmaniu stratégie Európa 2020 v roku 2014. Základom predkladanej správy o prieskume je **55 odpovedí z 20 členských štátov EÚ a Turecka** (tabuľka 1.1). Zistenia budú prezentované na konferencii VR, ktorá sa uskutoční 2. a 3. septembra 2013 vo Vilniuse.

Tabuľka 1: Počet odpovedí zaslaných z členských štátov EÚ

Väčšinu odpovedí poskytli mestá (56 %) alebo bola poskytnutá v ich mene, za nimi nasledujú regióny (27 %), ďalej okresy (4 %), združenia miest a regiónov (4 %) a európske zoskupenia územnej spolupráce (4 %), provincie (3 %) a iné subjekty (2 %), ako sa uvádza v tabuľke 1.2. Členom platformy na monitorovanie stratégie Európa 2020 Výboru regiónov je 27 z 55 respondentov.

¹ Prieskum sa uskutočnil od 30. apríla do 11. júla 2013; dotazník a základné súvislosti nájdete na stránke: <http://portal.cor.europa.eu/europe2020/ClosedSurveys/Pages/A-Resource-Efficient-Europe.aspx>

Tabuľka 2: Odpovede na prieskum podľa typu orgánu

Táto správa pozostáva zo štyroch častí zodpovedajúcich skupine otázok uvedených v prieskumnom dotazníku. Ide o tieto časti:

- Politické výzvy a riešenia na miestnej a regionálnej úrovni;
- Relevantnosť iniciatívy „Európa efektívne využívajúca zdroje“ pre miestne orgány;
- Relevantnosť národných politických opatrení pre miestne orgány;
- Otázky politiky a financovania.

V každej časti sa uvádza zhrnutie hlavných trendov vychádzajúcich z odpovedí a poukazuje sa na konkrétne vyhlídky a špecifické pripomienky. Štyrom častiam predchádza úvodná časť, ktorá poskytuje informácie o hlavnej iniciatíve a tiež o súčasných otázkach a výzvach v súvisiacich politických oblastiach.

Zhrnutie a závery

Prieskum je založený na 18 otázkach rozdelených do štyroch častí. Zhrnuté sú najdôležitejšie výsledky, po ktorých nasledujú závery vyvedené zo získaných odpovedí:

- **71 %** miestnych a regionálnych orgánov vníma **energetickú účinnosť a využívanie obnoviteľných zdrojov energie** ako hlavnú výzvu svojho regiónu alebo mesta, zatiaľ čo **58 %** respondentov považuje za túto výzvu **efektívnejšie využívanie zdrojov**. Potom nasledujú výzvy spojené s **prechodom smerom k nízkouhlíkovému hospodárstvu a modernizáciou odvetvia dopravy**, o ktorých sa zmieňuje **44 %** respondentov.
- **67 %** respondentov považuje za **najdôležitejší cieľ** so zreteľom na problémy, ktorým v súčasnosti čelí ich región, **identifikáciu a vytvorenie nových príležitostí na miestnej úrovni pre hospodársky rast a väčšiu mieru inovácií a zvýšenie konkurencieschopnosti EÚ**. Ďalších **58 %** respondentov označilo za najdôležitejší cieľ **boj proti zmene klímy a obmedzenie dôsledkov využívania zdrojov na životné prostredie**, zatiaľ čo zvyšných **56 %** respondentov sa zmienilo o cieľi, ktorým je **zvýšenie hospodárskej výkonnosti a zároveň zníženie využívania zdrojov**.
- **53 %** účastníkov tohto prieskumu prijalo politické opatrenia, pokiaľ ide o energetickú účinnosť v oblasti **energetických systémov produkujúcich nízke emisie CO₂ a účinne využívajúcich zdroje**. **44 %** respondentov zaviedlo politické opatrenia týkajúce sa **udržateľnej spotreby a výroby a dopravných systémov produkujúcich nízke emisie CO₂ a účinne využívajúcich zdroje**. Ďalších **35 %** zaviedlo na regionálnej úrovni politické opatrenia týkajúce sa **efektívneho využívania surovín (minerálov, lesov a biomasy)**, zatiaľ čo **29 %** prijalo opatrenia v oblasti **hospodárstva s nulovými odpadom** a v oblasti **biodiverzity, ekosystémových služieb a využívania pôdy**.
- **65 %** miestnych a regionálnych orgánov odpovedalo, že **prijali politické opatrenia, ktoré sú vzájomne prepojené ako súčasť integrovaného rámca**, zatiaľ čo **iba 15 % neprijalo vzájomne prepojené opatrenia** a **20 %** na túto otázku neodpovedalo.
- **44 %** respondentov uviedlo, že **zníženie emisií skleníkových plynov o 20 % v porovnaní s rokom 1990 je pomerne reálne**. **35 %** odpovedalo, že tento cieľ je do **veľkej miery primeraný**. Pokiaľ ide o cieľ **dosiahnuť**

20 % energie z obnoviteľných zdrojov, 56 % respondentov považuje tento cieľ za **pomerne reálny**, zatiaľ čo pre **33 %** ide o veľmi pravdepodobný cieľ. **56 %** respondentov ďalej vo svojej odpovedi uviedlo, že **zvýšenie energetickej účinnosti o 20 %** je **pomerne reálny** cieľ a **31 %** považuje tento cieľ za **veľmi pravdepodobný**.

- **65 %** respondentov by **rozšírilo koncepciu Dohovoru primátorov a starostov** na kľúčovú oblasť **nakladania s odpadom**. Ďalších **55 %** respondentov by bolo za začlenenie **hospodárenia s vodou** a **53 %** respondentov uviedlo **biodiverzitu a využívanie pôdy**. Zvyšných **51 %** respondentov by chcelo, aby súčasťou Dohovoru primátorov a starostov bolo **znečistenie ovzdušia**.
- Takmer **46 %** respondentov považuje cieľ **zníženia vstupov zdrojov do potravinového reťazca o 20 %** za pomerne primeraný, zatiaľ čo podľa **27 %** **nie je** tento cieľ **reálny**. Pokiaľ ide o ciele v súvislosti so všetkými **novými budovami s takmer nulovou spotrebou energie a vysokou mierou efektívneho využívania materiálov**, **45 %** respondentov považuje tieto ciele za pomerne reálne a podľa **42 %** respondentov je **veľmi pravdepodobné**, že sa tieto ciele **dosiahnu**. V súvislosti s mobilitou sa **44 %** respondentov domnieva, že dosiahnuť **každoročné zníženie emisií skleníkových plynov z oblasti dopravy o 1 %** je veľmi pravdepodobné, zatiaľ čo **36 %** považuje tento cieľ za **pomerne reálny**.
- **64 %** miestnych a regionálnych orgánov uvádza, že **podpora lepšieho hospodárenia s vodnými zdrojmi** je **najdôležitejším** politickým opatrením vzhľadom na situáciu v ich regióne alebo meste. Ďalších **55 %** poukazuje na **podporu udržateľnej spotreby a výroby**, zatiaľ čo ďalších **53 %** sa zmieňuje o **premene odpadu na zdroje**. **45 %** zdôrazňuje význam **podpory intenzívnejšieho výskumu a inovácií**.
- **51 %** respondentov uvádza, že **inovácie a investície** sú **najťažšie dosiahnuteľné opatrenie** v rámci hlavnej iniciatívy „Európa efektívne využívajúca zdroje“. Ďalších **47 %** pútuje, že dotácie je tiež **ťažké získať**.
- Na otázku, aké sú silné a slabé stránky hlavnej iniciatívy „Európa efektívne využívajúca zdroje“, miestne a regionálne orgány odpovedajú veľmi odlišne, avšak zhodujú sa v dvoch najdôležitejších pozitívnych bodoch: miestne a regionálne orgány na jednej strane oceňujú, že zámerom hlavnej iniciatívy je stanoviť ciele a na druhej strane klásť väčší dôraz na environmentálnu politiku v Európe. Pokiaľ ide o slabé stránky iniciatívy „Európa efektívne využívajúca zdroje“, miestne a regionálne orgány poukazujú na nedostatočné prispôsobenie sa iniciatívy hospodárskej kríze,

čoho výsledkom je spomalenie prechodu na efektívne využívanie zdrojov na regionálnej úrovni. Ďalšie pripomienky sa týkajú neadekvátneho zapojenia miestnych aktérov a vágnych usmernení vzťahujúcich sa na ciele.

- **27 %** respondentov **by odporučilo prijať zmeny** hlavnej iniciatívy „Európa efektívne využívajúca zdroje“.
- Podľa **36 %** respondentov zodpovedá **národný program reforiem** potrebám ich **miestnych alebo regionálnych orgánov** v súvislosti s politickými oblasťami, ktoré pokrýva hlavná iniciatíva „Európa efektívne využívajúca zdroje“. Naopak **20 %** respondentov si myslí, že ich národný program reforiem primerane nereaguje na ich miestne a regionálne potreby, pokiaľ ide o politické oblasti týkajúce sa efektívneho využívania zdrojov.
- Na otázku, či by navrhli alebo nenavrhli zmeny národného programu reforiem svojej krajiny, iba **25 % respondentov odpovedalo, že by odporučili zmeny tohto programu.**
- **71 %** respondentov uvádza, že finančné prostriedky pochádzajú z vonkajších zdrojov, pričom **EFRR** sa zdá byť najvyužívanejším zdrojom financovania opatrení súvisiacich s efektívnym využívaním zdrojov v rámci tejto hlavnej iniciatívy. Miestne a regionálne orgány však čerpajú prostriedky aj z **kohézneho fondu (47 %)**, ďalej z **ESF (40 %)** a z programu **LIFE (35 %)**.
- **49 %** respondentov implementovalo opatrenia v rámci iniciatívy „Európa efektívne využívajúca zdroje“ v spolupráci s rôznymi úrovňami riadenia.
- **40 %** respondentov poukazuje na **nedostatočné prepojenie medzi politickým rámcom EÚ a miestnou úrovňou.**
- **73 %** miestnych a regionálnych orgánov uvádza, že **disponujú stratégiou na zapojenie rôznych aktérov v záujme dosiahnutia politických cieľov stanovených v rámci iniciatívy „Európa efektívne využívajúca zdroje“.** Pätina z týchto 73 % uskutočňuje informačné kampane, ktorých cieľom je zapojiť a angažovať verejnosť. Iba 10 % aktívne zapája MSP do prístupu zahŕňajúceho viacero sektorov.

Z celkového hľadiska možno povedať, že miestne a regionálne orgány plnia ciele hlavnej iniciatívy „Európa efektívne využívajúca zdroje“. Musia sa však vyriešiť niektoré problémy, aby bolo možné dosiahnuť určité ciele. Ako bolo už uvedené, miestne a regionálne orgány považujú napríklad energetickú účinnosť a využívanie obnoviteľných zdrojov energie za hlavné výzvy. Možno to

vysvetliť skutočnosťou, že prechod z bežných energetických systémov na systémy využívajúce obnoviteľné zdroje energie je spojený s problematickou implementáciou či už z dôvodu finančných alebo technologických obmedzení.

Okrem toho potrebu inovačných energetických systémov, ktoré znižujú náklady a teda stimulujú hospodárstvo, podčiarkuje význam, ktorý miestne a regionálne orgány pripisujú identifikácii a vytváraniu nových možností hospodárskeho rastu a väčšieho počtu inovácií. Podľa miestnych a regionálnych orgánov je v súvislosti so znížením emisií skleníkových plynov o 20 % novým trendom podpora a rozširovanie verejnej dopravy s cieľom znížiť emisie z dopravy.

Miestne a regionálne orgány opisujú tiež ťažkosti v oblasti znižovania vstupov zdrojov do potravinového reťazca z dôvodu nedostatočných usmernení členských štátov. K ďalším problematickým otázkam patrí získavanie investícií na projekty v oblasti efektívneho využívania zdrojov či už prostredníctvom financovania zo strany EÚ alebo súkromného financovania.

V súvislosti s navrhovanými zmenami hlavnej iniciatívy miestne a regionálne orgány uvádzajú podobné argumenty, najmä potrebu širšieho rozpočtu a jasných záväzných cieľov. Okrem toho sa jasne ukazuje, že je potrebné lepšie prepojenie medzi miestnymi a regionálnymi orgánmi a európskym politickým rámcom, čo je dôkazom nízkej miery zapojenia miestnych a regionálnych orgánov v tejto oblasti.
